

Jobben på Hybrit blir få och dyra

Expressen den 22 februari 2023

När planerna på vätagasstål presenterades var minskade CO₂-utsläpp det bärande argumentet. Om projekten skulle leda till sådana minskningar till rimlig kostnad och om projekten skulle bli lönsamma för de inblandade huvudsakligen statliga bolagen och samhället har vi inga invändningar.

Vi har dock återkommande påpekat att vi hyser oro för att så inte blir fallet, men de inblandade företagen har inte, trots upprepade påstötningar, svarat på hur de ska få fram den enorma mängd el som krävs.

Nyligen har ett annat argument börjat förekomma: att dessa projekt kommer att leda till omfattande arbetstillfällen. Detta tarvar en granskning.

Energimyndigheten har en historia av att skapa "gröna bubblor" med storslagna satsningar som inte fungerat.

Göran Persson invigde Etanolkiloten i Örnsköldsvik 2004 och talade om en ny grön näring, export och mängder av nya arbetstillfällen när Norrland skulle återindustrialiseras.

Energimyndigheten puttade in 112 miljoner kronor för pilotanläggningen, totalt blev det till slut flera miljarder efter att Maud Olofsson blivit näringsminister och fortsatt i samma hjulspår.

Det blev varken några gröna jobb eller etanolfabriker längs Norrlandskusten. Vi fick i stället en utdragen härva av bristande realism, misslyckade försök att utvinna sprit från cellulosa och en rad oegentligheter när kommunala bolag lekte entreprenörer i Brasilien, Polen, Ghana, Mocambique och Ungern. Moraset slutade i ett skuldberg på flera miljarder som än i dag plågar ett par olyckliga norrlandskommuner.

I dagarna överväger Energimyndigheten huruvida man ska dela ut 4,9 miljarder till de statliga bolag som ska göra fossilfritt stål i Norrland. Men hur många jobb kommer satsningen egentligen att ge?

Innebär verkligen Hybritprojektet en boost för sysselsättningen i Norrbottens län? Låt oss titta närmare på den del av projektet som avser att omvandla järnmalm till järnsvamp.

Fullt utbyggd beräknas denna verksamhet kräva 70 TWh el. Detta kan jämföras med den totala elförbrukningen på 13 TWh i det län där situationen är mest prekär: Skåne. Skåne har en befolkning på 1,4 miljoner och ungefär 650 000 jobb. Högt räknat används två tredjedelar av elen av näringslivet och offentlig sektor och en tredjedel av hushållen. Det innebär att den årliga elförbrukningen per jobb är ca 13 400 kilowattimmar.

Låt oss jämföra detta med järnsvampstillverkningen. Fullt utbyggd förväntas denna enligt bolagets egna uppgifter sysselsätta 150 till 200 personer i produktionen, vilket exempelvis kan jämföras med Pågens bagerier i Malmö och Göteborg med 700 respektive 600 anställda. Om vi är optimistiska och antar den högsta siffran, det vill säga 200 jobb, krävs det 350 miljoner kilowattimmar för varje produktionsjobb. Elåtgången per jobb är alltså 26 000 gånger högre än i dagens Skåne.

Dessa 200 jobb ska sättas i relation till Norrbottens befolkning på en kvarts miljon och den totala sysselsättningen på ungefär 125 000 personer. Fullt utbyggd kommer alltså järnsvampstillverkningen att svara för mindre än en femhundredel av sysselsättningen i länet och för att det ska bli ett nettotillskott krävs att det inte samtidigt slår ut några i dag existerande verksamheter vars konkurrenskraft bygger på stabil tillgång till billig el.

Läget i söder är det motsatta. Trots den jämförelsevis låga elförbrukningen per jobb i Skåne har redan många jobb gått förlorade på grund av elpriserna och för att nyetableringar hindrats när företag nekats ett elavtal.

För den som värnar om sysselsättningen är det mycket effektivare att säkra eltillgången i södra Sverige där det redan finns både arbetskraft och bostäder.

Jan Blomgren

Magnus Henrekson

Christian Sandström